

Jama ustna psów i kotów

Zęby stanowią jeden z najważniejszych i jednocześnie jeden z najbardziej zaniedbanych atrybutów zwierząt. Uzębienie to element przewodu pokarmowego, który pełni rolę narzędzia obrony, ataku oraz polowania w celu zdobycia pokarmu. Zęby pozwalają zwierzęciu rozdrobnić pokarm, przeżuwać, kruszyć i miażdżyć oraz pod względem twardości i wytrzymałości przewyższają nawet kości. Jak więc widać zwierzęta wykorzystują zęby do wielu rozmaitych codziennych czynności, a zatem ich dobry stan jest im niezbędny do prawidłowego życia.

Psy rodzą się bez zębów. Pojawiają się one dopiero w ciągu kilku pierwszych tygodni życia. Początkowo szczeniak ma ich 28 i stanowią je zęby mleczne, które są ostre jak szpileczki. W tym okresie trzeba im poświęcać niewiele uwagi, a mianowicie wystarczy okresowe sprawdzenie czy rosną one jak należy i czy kształt szczęk naszego pupila nie prowadzi do deformacji zgryzu.

Pożądaný zgryz u większości ras to tak zwany zgryz nożycowy, czyli taki, w którym siekacze górnej szczęki zachodzą ściśle na siekacze żuchwy. U pewnej części ras dopuszczalny jest również zgryz cęgowy, gdzie siekacze obu szczęk stykają się wierzchołkami.

Niektóre rasy psów, jak na przykład buldog angielski czy shih tzu, mają wzorcowy zgryz, tzw. przodozgryz, w którym siekacze żuchwy są wysunięte przed siekacze górnej szczęki. Natomiast tyłozgryz, gdzie siekacze żuchwy nie stykają się z siekaczami górnej szczęki, ponieważ są cofnięte, a żuchwa jest zbyt krótka w porównaniu ze szczęką stanowi wadę.

Warto zatem obserwować rozwój zgryzu mlecznego u szczeniaków, ponieważ może dawać on pewne podstawy do wyrokowania o tym jak w przyszłości mogą być ustawione zęby stałe.

Zęby mleczne wypadają psu, kiedy ma on około 3 miesiące. Z reguły jako pierwsze wypadają siekacze, następnie zęby przedtrzonowe (tuż za kłęb), potem trzonowe, czyli te w głębi szczęk, a na samym końcu kły. Należy koniecznie kontrolować „gubienie” zębów, ponieważ u niektórych ras, w szczególności u tych z wydłużonym pyskiem oraz miniaturowych, kły mleczne potrafią przetrwać dość długo w szczęce, tym samym utrudniając, a nawet uniemożliwiając wyłonienie się i właściwe ustawienie stałego kła. W przypadku, gdy zauważymy u naszego szczeniaka podwójne kły, to powinniśmy jak najszybciej udać się do lekarza, aby usunął przetrwałe mleczaki.

Z kłębami wiąże się jeszcze jedna trudność, a mianowicie mogą one wyrastać zbyt szybko, raniąc przy tym podniebienie i dziąsła. Najbardziej narażone na to są przedstawiciele ras wąsko- i długogłowych. Skutecznym, domowym sposobem radzenia sobie z tym problemem jest masowanie kłęb, dopóki jeszcze ich nieprawidłowe ustawienie się nie utrwaliło. Jest to zabieg banalnie prosty, który polega na naciskaniu na koronę kła od wewnątrz pyska zewnątrz. Czynność tę wykonujemy kilkakrotnie w ciągu dnia. Z reguły po tygodniu lub dwóch takich masaży zęb „wraca na swoje miejsce”.

Wielu hodowcom psów ras użytkowych sen z powiek spędzają osławione „jedyńki”. Jedyńki w żargonie wystawców to nie tyle siekacze, co pierwsze zęby przedtrzonowe (tuż za kłęb). Kilku procentom populacji zęby te nie wyrastają w ogóle lub wyrasta tylko część z czterech sztuk. Nie ma się czym martwić, ponieważ jest to normalne zjawisko, które można spotkać również w przypadku dzikich psowatych.

W trakcie pielęgnacji uzębienia podrastającego psiaka należy pamiętać, aby w okresie rozwoju

zębów stałych nie dopuszczać do zabaw w przeciąganie, szarpanie z psem szmatą czy nawet specjalną zabawką, ponieważ zęby są jeszcze niepewnie ustawione (zwłaszcza siekacze), a poddawanie ich stałemu naciskowi może spowodować ich wysunięcie. W czasie wymiany zębów doskonałą zabawkę może stanowić miękka kość cielęca, a w szczególności pełna smakowitych chrząstek. Psiak ogryzając kość poddaje zęby mleczne naturalnym naprężeniom, które łatwiej się obluźwiają i wypadają oraz jednocześnie otrzymuje łatwo przyswajalne związki niezbędne do budowy kośćca.

Należy również pamiętać, że podawanie psom w okresie wymiany zębów antybiotyków, może prowadzić do trwałych zmian w wyglądzie uzębienia, a mianowicie przebarwień szkliwa, zmian kształtu lub nawet uszkodzenia związków zębów stałych.

Kiedy nasz pies zmieni już całe uzębienie i będzie miał komplet 42 zębów, możemy w pewnym stopniu odetchnąć z ulgą. Jednakże właściwa praca rozpoczyna się dopiero teraz.

Największym zagrożeniem dla psich zębów są urazy mechaniczne powodujące pęknięcie lub złamanie oraz kamień nazębny. O ile w większości wypadków na urazom nie możemy zapobiec, o tyle z kamieniem nazębnym jesteśmy w stanie walczyć. Zdrowe dziąsła u psów powinny być twarde o różowym zabarwieniu oraz powinny ściśle przylegać do zębów. Gdy odpowiednio wcześniej zauważymy na zębach osadzający się kamień, który początkowo ma postać żółtawego osadu, można go łatwo usunąć. Jeżeli natomiast zignorujemy ten problem to narastający kamień może spowodować zapalenie dziąseł, co może prowadzić do zapalenia przyzębia, a w konsekwencji do utraty zębów. W osadach nazębnych mnożą się również rozmaite mikroorganizmy, które są źródłem nieprzyjemnego zapachu z pyska naszego psiaka.

Jama ustna kotów jest przystosowana do ściśle mięsożernego sposobu odżywiania. Jej zadaniem jest nie tylko przyjmowanie pokarmu i płynów, ale również odgrywa ona istotną rolę w termoregulacji organizmu kota, poprzez parowanie wody z błon śluzowych. Zęby i język stanowią ważne narzędzia do zdobywania pokarmu oraz utrzymywania higieny.

Jak większość ssaków w trakcie swojego życia, koty posiadają dwa pokolenia uzębienia, a mianowicie zęby mleczne oraz zęby stałe.

Kocięta rodzą się bez zębów. Pierwsze zęby mleczne wyrzynają się około 3-4 tygodnia życia. Są to siekacze i kły mleczne. Natomiast w 5-6 tygodniu pojawiają się zęby przedtrzonowe. W wieku 68 tygodni kociak ma pełen zestaw 26 zębów mlecznych, a w tym 12 siekaczy, 4 kły oraz 10 przedtrzonowców.

Kiedy kociak ma około 3,5 miesiąca pojawiają się u niego pierwsze zęby stałe i jest to 12 siekaczy. Gdy ma on 4-5 miesiąca pojawia się u niego 10 przedtrzonowców., w 5,5 miesiącu życia wyrastają mu 4 kły, a w wieku 5-6 miesięcy 4 trzonowce, które jako jedyne nie mają swoich odpowiedników w uzębieniu mlecznym. Kot posiada w sumie 30 stałych zębów.

Zęby tkwią w zębodole (korzeń zęba). Część wystająca ponad dziąsło to korona zęba. Na granicy korony (szkliwo) oraz korzenia (cement) widoczna jest tak zwana szyjka zęba, która pokryta jest dziąsłem. W przypadku kotów korona zęba tworzy ostry brzeg, który służy do cięcia kęsów pokarmu.

Ważnym elementem opieki nad naszym kociakiem jest higiena jamy ustnej. Jej brak może prowadzić do osadzania się kamienia nazębnego powodującego zapalenie dziąseł. Równocześnie z tworzeniem się kamienia powstają u kotów tzw. zmiany resorbcyjne. Są to nadżerki w okolicy szyjki zęba, które mają tendencję do rozszerzania się w kierunku korzenia zęba oraz jego korony. Zmiany chorobowe można stwierdzić podczas badania jamy ustnej naszego kota.

Najczęściej pojawiającymi się problemami w jamie ustnej zarówno psów, jak i kotów są choroby przyzębia. Według statystyk ponad 2/3 psów i 1/3 kotów w wieku powyżej dwóch lat ma różnego stopnia zmiany właśnie w przyzębieniu. Zanim zmiany te przyjmą charakter nieodwracalny możemy je wyleczyć. Jako opiekunowie psów czy też kotów powinniśmy zadbać o prawidłową higienę jamy ustnej naszych pupili już od młodości.